

Енергија

Број 11 • Година IV • ноември 2010 година

РЕКОРДИ

АД ЕЛЕМ ГО ИМПЛЕМЕНТИРАШЕ СИСТЕМОТ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО КВАЛИТЕТ И СЕ ЗДОБИ СО СЕРТИФИКАТ ИСО 9001:2008

ИСО 9001:2008 е чекор напред за развој на нашата компанија, за вработените, за менаџерскиот тим, за сите кои работеа на проектот, несебично, упорно и посветено

Постапката за воведување на системот за управување со квалитет во АД „Електрани на Македонија“ започна во 2008 година со склучување договор за консултантски услуги со фирмата ДОО „Маконтрол–Скопје“. Во текот на двегодишната работа со консултантите се реализирани многубројни активности, а изработен е и Прирачник за квалитет и 47 процедури кои ги пропишуваат работните процеси што се одвиваат во организациските единици на АД ЕЛЕМ. По извршената проверка на системот за управување со квалитет, Меѓународната акредитирана сертификациска куќа „СГС Београд“ даде препорака за издавање сертификат ИСО 9001:2008 на АД ЕЛЕМ, а нејзиниот директор Маринко Укропина, му го врати сертификатот на генералниот директор, д-р Влатко Чингоски. АД „Електрани на Македонија“ се стекна со сертификат за квалитет откако целосно го имплементираше системот за управување во согласност со стандардот ИСО 9001:2008. Сертификатот е со важност од три години, од 1 јуни 2010 година до 31 мај 2013, при што секоја година за времетраење на сертификатот се врши контрола од страна на сертификациската куќа дали системот за контрола на квалитет се применува односно дали се работи во согласност со пропишаните процедури, а по истекот на третата година ќе следи ресертификација.

„Овој сертификат има огромна важност не само за нашата компанија и за Република Македонија туку и за регионот. Ќе покажеме дека АД ЕЛЕМ работи според најновите меѓународни стандарди бидејќи и ние се стремиме кон ЕУ - истакна генералниот директор, д-р Влатко Чингоски. ИСО 9001:2008 е чекор напред за развој на нашата компанија, за вработените, за менаџерскиот тим, за сите кои работеа на проектот, несебично, упорно и посветено. Наша цел е да го потврдиме квалитетот и во иднина да продолжиме да работиме на нови сертификати“, посочи д-р Чингоски. „Доделувањето на сертификатот на АД ЕЛЕМ е само почеток на соработката и основа за нови успеси, за понатамошен напредок и полесна реализација на следните сертификати“, потенцираше директорот на Меѓународната акредитирана сертификациска куќа „СГС Београд“, Маринко Укропина.

АД ЕЛЕМ е компанија од стратешко значење за Република Македонија и затоа целосно ја спроведува политиката за квалитет, како дел од определбата за успешно работење. Оттука, произлегуваат обврските на компанијата да се профилира себе си како општествено одговорно претпријатие со висока заложба за имплементирање на ИСО-стандардите во работењето. По успешната соработка со Меѓународната акредитирана сертификациска куќа „СГС Београд“ сега предизвик на АД ЕЛЕМ е да го потврди и да го задржи сертификатот и да продолжи по истиот пат за реализација на следните сертификати.

К.Л.

Издавачки одбор:

Д-р Влатко Чингоски
Генерален директор на АД ЕЛЕМ
Јасна Иванова-Давидовиќ
Директор на развој и инвестиции
Владимир Огњановски
Директор за правни и општи работи

Главен и одговорен уредник:

Мирче Котевски

Редакција на весникот:

Катерина Лазаровска
Весна Муловска
Благица Пеповска
Јован Колевски

Телефони на редакцијата:

++389 (0)2 3 149 102
++389 (0)2 3 248 853
++389 (0)47 206 247

e-mail:mirce.kotevski@elem.com.mk
jovan.kolevski@elem.com.mk

Уредува и печати:

Европа 92 дооел - Кочани

АД „Електрани на Македонија“ со потпишувањето на Меморандумот за соработка со Факултетот за електротехника и информациски технологии потврди дека претставува општествено одговорна компанија, што ги следи, активно учествува и ги помага сите научно – образовни и технолошки достигнувања во делокругот на својата работа. Генералниот директор на ЕЛЕМ, д-р Влатко Чингоски и деканот на Факултетот за електротехника и информациски технологии - ФЕИТ, проф. д-р Миле Станковски, со потпишувањето на Меморандумот за соработка ги потврдија

ПОТПИШАН МЕМОРАНДУМ ЗА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ АД ЕЛЕМ И ФЕИТ

АД „Електрани на Македонија“ и ФЕИТ од Скопје потпишаа Меморандум за соработка со кој се продлабочува соработката на едукативно, на научно и на консултативно ниво

полињата од заеднички интерес, што се базирани на искористувањето на научно – стручните, на професионалните, на материјално-техничките и просторните услови. Проектите ќе бидат насочени кон унапредување на едукативните, на истражувачките и на апликативните активности од областа на електротехниката и информациските технологии.

Посебен акцент во меѓусебната соработка ќе се стави на развојот на едукативните активности, што ќе се реализираат преку континуирано образование на инженерско – техничкиот кадар, со стипендирање студенти и постдипломци и со обезбедување студентска пракса за студенти – стипендисти и останати студенти запишани на ФЕИТ во работните единици на АД ЕЛЕМ. Ќе се внимава на препораките за вработување на студенти дипломирани на ФЕИТ на барање на ЕЛЕМ, а ќе се обезбедат и предавања, семинари, одбрана на магистерски и докторски трудови од делокругот на електротехниката и информациските технологии. „Меморандумот за соработка со Факултетот за електротехника и информациски технологии е исклучително важен документ, што ќе ја подигне соработката на повисоко ниво“, рече генералниот директор на АД „Електрани на Македонија“, д-р Влатко Чингоски. Овој Меморандум е поттикнувачки и ќе ги даде само рамките од кои треба да произлезат други документи. Од една страна, ќе им овозможиме на студентите и постдипломците комплетен увид во она што ќе биде нивна идна професија, преку организирање семинари, работилници, различни проекти, студентска

пракса, како и додипломски, магистерски и докторски студии и различни теми од областа на енергетиката. Од друга страна пак, етаблирани експерти од Факултетот за електротехника и информациски технологии ќе добијат можност да ги советуваат нашите стручни кадри за одредени проблеми и за воведување модерни технологии во секојдневното работење“, изјави д-р Чингоски. „Овој Меморандум на нашите 4.000 студенти ќе им овозможи својот професионален придонес да го дадат во својата земја, потенцираше деканот на ФЕИТ, Миле Станковски. Со вакви активности ќе им овозможиме на најдобрите студенти да продолжат да работат во нашата држава и да го даваат својот придонес во стопанството на нашата држава. Бидејќи нашиот факултет, освен што се грижи да образува инженери, се грижи за студентите и по завршувањето, за дипломираните инженери. Следејќи го светскиот тренд во областа на образованието и напредокот на електроенергетиката, дојдовме до заклучок дека бројот на студенти кои што моментално студираат и кои што ќе се запишат оваа година на нашиот факултет, не е доволен за да ги задоволи потребите на стопанството од оваа област за следните пет до десет години“, истакна д-р Миле Станковски, декан на ФЕИТ. АД ЕЛЕМ и ФЕИТ ќе продолжат да соработуваат на развојно-истражувачки и на апликативни проекти, на размена на информации за членување во домашни и меѓународни професионални здруженија, како и на други активности од консултативен карактер.

К.Л.

ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО ПОРИБЕНО СО МЛАДИ ЈАГУЛИ

Порибувањето на Охридското Езеро, ЕЛЕМ, традиционално го спроведува секоја година, со што се обезбедува обновување и зачувување на овој ендемски вид риба, чиј пат за природно размножување е прекинат со изградбата на браните на ХЕ „Глобочица“ и ХЕ „Шпилје“

„Електрани на Македонија“ ја спроведе традиционалната акција за порибување на Охридското Езеро со приближно 750 килограми квалитетен подмладок од јагули. На пуштањето на јагулите во водите на езерото присуствуваа генералниот директор на ЕЛЕМ, д-р Влатко Чингоски, директорите на ХЕ „Глобочица“ и ХЕ „Шпилје“ - Тихомир Скепароски и Љупчо Ангелоски, и управителот на фирмата „Преспа-Рибарство“ преку која е набавен подмладокот од јагули, Србољуб Ристиќ. Вкупната вредност на подмладокот од јагула со кој се порибува Охридското Езеро изнесува околу 2.5 милиони денари, средства обезбедени од нашата компанија. Порибувањето на Охридското Езеро, ЕЛЕМ традиционално го спроведува секоја година, со што се обезбедува обновување и зачувување на овој ендемски вид риба, чиј пат за природно размножување е прекинат со изградбата на браните на ХЕ „Глобочица“ и ХЕ „Шпилје“. Порибувањето со јагула се вршеше редовно изминативе години, а ЕЛЕМ

како општествено одговорна компанија ќе ја продолжи практиката и во иднина, со што континуирано ќе обезбедува обновување и зачувување на овој вид риба. Подмладокот од јагула кој е со просечна тежина од 30 грама, претходно престојуваше во карантин во инсталациите на мрестилиштето „Шум“ во Струга. Таму беа извршени неопходните здравствени анализи и дијагностички испитувања и по добиената дозвола од Државниот ветеринарен инспекторат јагулите беа пуштени во водите на Охридското Езеро. Охридското Езеро е единствено отворено езеро во Европа што се порибува по вештачки пат. Од 1970 година, со изградбата на хидроцентралите „Глобочица“ и „Шпилје“ на реката Црн Дрим, физички беше прекинат природниот пат на јагулата која се мрести во Саргаското Море. Овој природен пат е миграција на јагулите од слатка кон солена вода, а интересен е фактот дека јагулите се оплодуваат само во Саргаското Море. Така што, ако рутата за миграција биде прекината, популацијата на

јагули во Охридското Езеро ќе угине. Јагулата е еден од поважните видови риба кои го населуваат Охридско Езеро и е значаен елемент на биолошката разновидност со своја специфична улога во одржување на рамнотежа на екосистемот. Одржувањето стабилна популација, преку интервенција на човекот, е од исклучителна важност за зачувување на природните вредности на езерото. Само на тој начин ќе се одржи природната рамнотежа на Охридско Езеро како екосистем од глобална важност.

В.М.

ОПШТЕСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ОДГОВОРНОСТ

АД ЕЛЕМ корпоративната одговорност ја сфаќа како традиција и ќе продолжи да помага бидејќи тоа е наш интерес и долгорочна цел. Ние сме успешна компанија, одговорна кон општеството и околината во која работиме. Инволловирани сме во разни гранки на општеството каде има тесна врска меѓу нашата корпорација и заедницата на која и служиме. АД ЕЛЕМ поддржува проекти од хуманитарен карактер, поведува иницијативи тесно поврзани со младите и образованието, традицијата и културата, науката и технологијата, спортот и забавата. Грижата за најмладите претставува наше основно мото затоа помагаме со спонзорства, донации и спроведуваме хуманитарни активности. Ние ја облагородуваме природата и се грижиме за заштитата на човековата околина. АД ЕЛЕМ спроведувајќи ја Декларација за општествена одговорност формираше Комисија која што врз основа на правила и критериуми за доделување средства, изврши селекција на пристигнатите апликации. На избраните апликанти ќе им се доделат 10.160.000,00 денари, од кои за спорт 4.250.000,00 денари, за екологија 430.000,00 денари, за култура и уметност 2.900.000,00 денари, за образование и наука 460.000,00 денари, за развој на цивилно општество 1.060.000,00 денари, за поддршка на религиозни заедници 1.060.000,00 денари. Ние сме успешна компанија способна да одговори на предизвиците и грижата за општеството ќе продолжи да биде наша деловна политика.

КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕЛЕКТРОНИКА И УПРАВУВАЊЕ ВО ДВИЖЕЊЕТО

Дваесет светски угледни компании во салата за изложби ги претставија своите најнови технолошки достигнувања и опрема. На саемската изложба учествувааше и нашата компанија со свој изложбен штанд каде со печатени и електронски промотивни материјали ја претставивме дејноста на АД ЕЛЕМ како најголем производител на електрична енергија во нашата држава

Од 6 до 8 септември во Охрид се одржа 14-тата меѓународна конференција за енергетска електроника и управување во движењето во организација на Факултетот за електротехника и информациски технологии и Македонското здружение за енергетска електроника, погони и управување. На конференцијата беа претставени најновите достигнувања и резултати од истражувањата од областа на енергетската електроника и управување во движењето.

Учествуваа над 400 експерти, професори, инженери од реномирани фирми, од 50 држави од светот. Тие расправаа за новите начини на конверзија на електричната енергија преку употреба на ветерот и другите обновливи извори на енергија, како и ефикасен транспорт на енергијата, со цел намалување на загубите на енергијата при транспортот. Дваесет светски угледни компании во салата за изложби ги претставија

своите најнови технолошки достигнувања и опрема. На саемската изложба учествувааше и нашата компанија со свој изложбен штанд каде со печатени и електронски промотивни материјали ја претставивме дејноста на АД ЕЛЕМ како најголем производител на електрична енергија во нашата држава. На свеченото отворање на конференцијата освен учесниците, како гости присуствуваа и претседателот на Република Македонија, д-р Ѓорѓе Иванов, генералниот директор на АД ЕЛЕМ, д-р Влатко Чингоски, ректорот на УКИМ, проф. д-р Велимир Стојковски, деканите на сродните технички факултети, и други видни личности од стопанството. Деканот на ФЕИТ, проф. д-р Миле Станковски, на свеченото отворање ги поздрави присутните, ги претстави гостите и го изрази своето задоволство од фактот дека ФЕИТ е домаќин и организатор на оваа значајна конференција. Пред присутните гости се обратија генерал-

ниот претседавач на ЕРЕ-РЕМС, проф. д-р Иштван Наѓи и ректорот Стојковски. Претседателот, д-р Ѓорѓе Иванов, беше почесен гостин на отворањето и во припадниот говор со кој ги поздрави присутните ја истакна важноста на организирањето на настани од ваков тип и важноста на електротехниката за светот во кој живееме. Конференцијата понуди непроценливо професионално искуство при што се констатираа главните препораки на ЕУ - да се вложува во нови, обновливи извори на енергија.

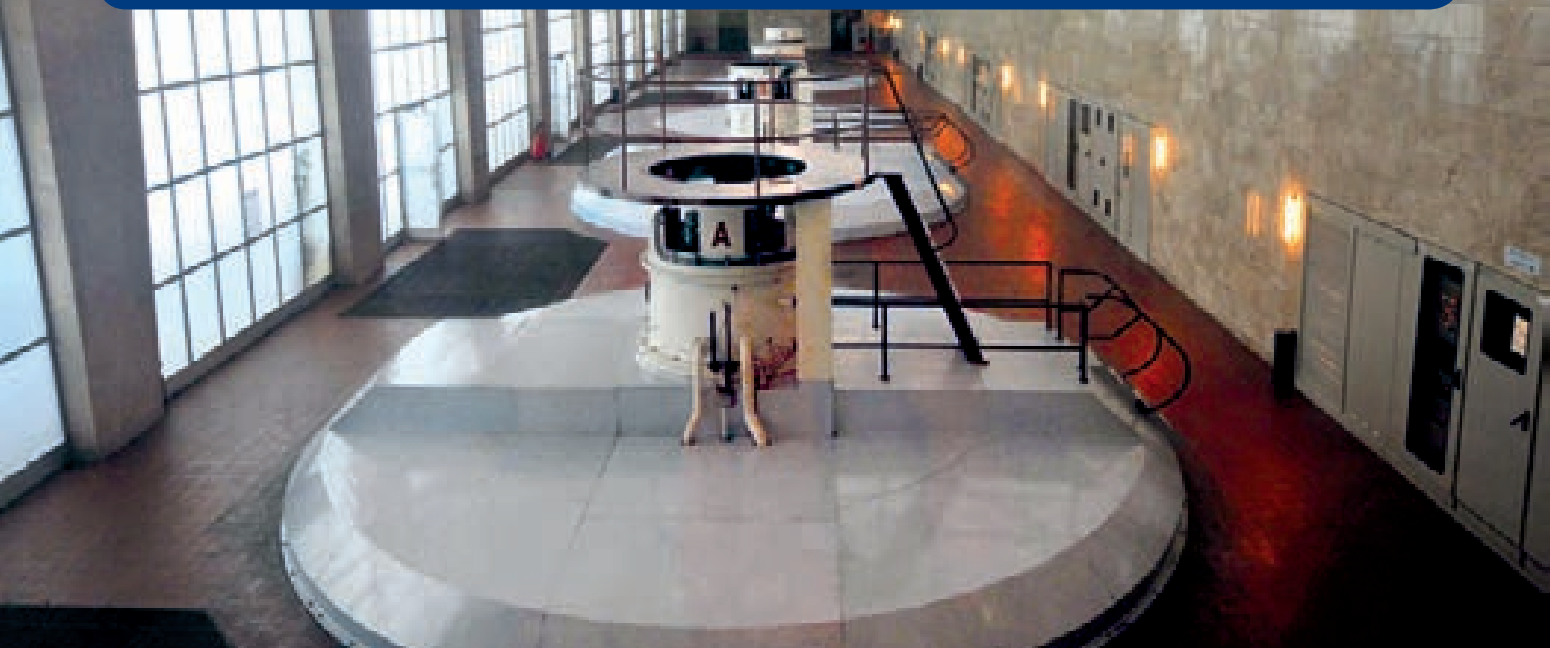
Учесниците потврдија дека при користењето на енергијата мора да се внимава на глобалното затоплување и да се намали емисијата на штетни гасови. Климатските проблеми ги чувствуваат сите, и земјите во развој, и развиените земји. Решението за иднината треба да се бара во чиста, одржлива технологија.

В.М.

РЕКОРДИ ВО ПРОИЗВОДСТВОТО НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ОД ХИДРОЕЛЕКТРАНИТЕ

Сите хидроелектрани значително го натфрлија планот за производство на струја за 2010 година и од почетокот на годинава за потребите на потрошувачите вкупно се произведени повеќе од 1.850 гигават-часа електрична енергија што е за 203 отсто повеќе во однос на количините предвидени во енергетскиот биланс за овој период од годината и веќе претставува најголемо годишно производство од хидропотенцијалот

Поради поволната хидролошка состојба, се очекува хидроцентралите да произведат многу повеќе електрична енергија од предвиденото со електроенергетскиот биланс за 2010 година. Сите хидроелектрани значително го натфрлија планот за производство на струја за 2010 година и од почетокот на годинава за потребите на потрошувачите вкупно се произведени повеќе од 1.850 GWh електрична енергија што е за 203 отсто повеќе во однос на количините предвидени во енергетскиот биланс за овој период од годината и веќе претставува најголемо годишно производство од домашните хидропотенцијали. Овој резултат се должи пред сè на добрата хидролошка состојба, техничката кондиција и добрата погонска подготвеност на објектите, како и на оптимално управување со хидроелектраните. Според Енергетскиот биланс за 2010 година хидропроизводството на енергија до крајот на годината е планирано да изнесува 1.147 GWh. Со оглед на секојдневната динамика на производство и на расположивите резерви вода во акумулациите, и при хидролошки просечен период, се очекува 2010 година да ја завршине со произведени околу 2.000 GWh, што ќе претставува убедливо најголемо производство.

ХЕ „КОЗЈАК“ РЕАЛИЗИРАШЕ НАЈГОЛЕМО ПРОИЗВОДСТВО

Хидроелектраната „Козјак“ го реализира планот за производство на електрична енергија предвиден со енергетскиот биланс за 2010 за помалку од 6 месеци и оствари рекордно производство на електрична енергија од 180,07 GWh. Тоа е најголемо остварено производство од вклучувањето на „Козјак“ во електроенергетскиот систем на Република Македонија со што е надминат досегашниот најдобриот резултат од 179,52 милиони киловат-часа, остварен за цела 2006 година. Годишното производство на ХЕ „Козјак“ во однос на енергетскиот биланс е остварено на 27 мај, или за помалку од шест месеци. Со оглед на тоа што рекорд се оствари при крајот на вториот квартал од тековната 2010 година, вредноста на постигнатиот резултат е од исклучително значаење за овој капацитет затоа што хидроелектраната и понатаму продолжува да произведува електрична

енергија во согласност со потребите на електроенергетскиот систем. Од почетокот на годинава до средината на октомври, регистрирана е испорака на електрична енергија од 214 милиони киловат-часа, а моментно акумулацијата има водни резерви доволни за производство на дополнителни 31 милион киловат-часа електрична енергија. Агрегатите се во одлична техничка кондиција и се максимално ангажирани според потребите и барањата на електроенергетскиот систем. ХЕ „Козјак“ и понатаму ќе биде максимално ангажирана за да ги задоволи потребите за производство на електрична енергија и максимално да ги преработи дотоците во акумулацијата.

ХЕ „ТИКВЕШ“ ПОСТАВИ НОВ РЕКОРД ВО ПРОИЗВОДСТВОТО НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Хидроелектраната „Тиквеш“ која работи во рамките на АД „Електрани на

Македонија“ пред истекот на последниот квартал од годинава се доближи до своето најголемо остварување во производството на електрична енергија откако во 1968 година беше вклучена во електроенергетскиот систем на Република Македонија. Предвидениот план за производство на ХЕ „Тиквеш“, за оваа година беше проектиран на нивото на дваесетгодишниот просек на производство на хидроелектраната кој изнесува околу 115 GWh. Рекордот беше постигнат и натфрлен пред истекот на март годинава, а до денес овој капацитет произведе повеќе од 289 милиони киловат-часа електрична енергија, од планираните 129 милиони киловат-часа. Рекордот во произведени киловат-часови во „Тиквеш“ е регистриран во далечната 1981 година кога вкупно биле испорачани 265 милиони киловат-часа електрична енергија. Со оглед на секојдневната динамика на производство и на расположивите резерви вода во акумулацијата, и при хидролошки просечен период, според про-

екциите на стручните лица, ХЕ „Тиквеш“ се очекува 2010 година да ја заврши со произведени околу 300 милиони киловат-часа, што ќе претставува убедливо најголемо производство во 42-годишното постоење на хидроелектраната. Годинава, производството се реализираше со просечна кота од 262,37м со што се остварени заштеди во работата од околу 10 отсто. Во акумулацијата, моментно има расположливи уште 23 GWh за производство на електрична енергија во идниот период.

ХЕ „ГЛОБОЧИЦА“ ГО НАТФРЛИ РЕКОРДОТ НА КРАЈОТ НА ЈУЛИ ГОДИНАВА

Од започнувањето со работа во 1966 година досега ХЕ „Глобочица“ има произведено 8025 гига-ват-часа електрична енергија. Според електроенергетскиот биланс за производство на електрична енергија за 2010, беше предвидено ХЕ „Глобочица“ да произведе 181 гига-ват-часа електрична енергија, а до денес овој капацитет произведе над 246 GWh електрична енергија. Рекордното годишно производство на ХЕ „Глобочица“ е остварено во 1986 година и изнесува 250 GWh, а оваа година рекордот е постигнат и натфрлен пред истекот на јули. Годинава, производството се реализираше со просечна кота на Охридското Езеро од 693,76 м.н.в, а на Глобочичкото Езеро, со просечна кота на работа од 687,17 м.н.в. Во акумулацијата, моментно има расположливи уште 16 гига-ват-часа за производство на струја во идниот период. ХЕ „Глобочица“ се очекува 2010 година да ја заврши со произведени околу 270 GWh електрична енергија.

ХЕЦ „МАВРОВО“ ГО НАТФРЛИ ГОДИШНИОТ ПЛАН ЗА ПРОИЗВОДСТВО ЗА ОКОЛУ 63.3 ОТСТО

Добрата хидрологија, подготвеноста на електро-машинската опрема и ангажираноста на вработените овозможува годинава да се оствари рекордно производство на електрична енергија и во ХЕЦ „Маврово“. Планот за производство, според енергетскиот биланс за ХЕЦ „Маврово“, за годинава, беше проектиран на приближно 404 милиони киловат-часа електрична енергија, а овој капацитет произведе над 659 милиони киловат-часа енергија. Досегашното рекордно производство од 1981 година е надминато во август годинава, и претставува натфрлување на годишниот план за производство за околу 63.3 отсто. Производството се реализираше со просечна кота од 1227м. Во акумулацијата, моментно има расположливи уште 200 GWh за производство на електрична енергија во идниот период. ХЕЦ „Маврово“ се очекува 2010 година да ја заврши со произведени околу 750 милиони киловат-часа електрична енергија.

ХЕ „ШПИЛЈЕ“ ГО НАДМИНА ПРОИЗВОДСТВЕНИОТ РЕКОРД

Хидроелектраната „Шпилје“ оствари високи производни резултати. Од јануари годинава заклучно со октомври произведе над 436.354 милиони киловат-часа електрична енергија. Од вкупното планирано производство од 286 милиони киловат-часа електрична енергија, ХЕ „Шпилје“ го постигна и го натфрли планот уште во јуни годинава. Поради поволната хидролошка состојба се очекува „Шпилје“ да ја заврши 2010 година со произведени приближно 490 милиони киловат-часа електрична енергија. Годинава, производството се реализираше со просечна кота од 576,50 мнв. Во акумулацијата, моментно има расположливи уште 22 GWh за производство на струја во идниот период.

Овие производствени резултати на хидроелектраните на АД ЕЛЕМ се должат на добрата хидролошка состојба, одличната техничка подготвеност на хидроелектраните, квалитетно реализираната прва фаза од проект за ревитализација на хидроелектраните со кредитот од Светска банка, како и на добрата термо и хидро координација на ниво на целата компанија.

Екипа на „Енергија“

РЕАЛИЗАЦИЈА НА НОВ ПРОЕКТ

КОМПЛЕТНА РЕВИТАЛИЗАЦИЈА НА ШЕСТ ХИДРОЕЛЕКТРАНИ

Со проектот се предвидува да се замени застарената и истрошена хидро-механичка, машинска и електроопрема и да се интервенира во градежниот дел

Во развојните планови на АД „Електрани на Македонија“ приоритетна е изградбата на нови хидроенергетски објекти, како и ревитализација на постојните хидроелектрани. АД ЕЛЕМ инвестираше 30 милиони евра, средства обезбедени од Светска банка, за ревитализација на големите хидроелектрани, во периодот од 2000 до 2005 година. Со првата фаза на ревитализацијата е подобрена состојбата на опремата на хидроелектраните односно зголемена е моќноста на електраните, а со тоа и производството на електрична енергија, но не беа завршени сите потребни зафати за нивно комплетно осовременување. За таа цел, АД ЕЛЕМ изготви студија за дефинирање на потребните зафати за комплетирање на ревитализацијата на шесте големи хидроцентрали: ХЕ „Вруток“,

ХЕ „Равен“, ХЕ „Врбен“, ХЕ „Глобочица“, ХЕ „Тиквеш“ и ХЕ „Шпилје“. Со проектот се предвидува, во хидроелектраните каде се заменети турбинските кола и турбинската опрема со нови со подобри карактеристики, да се замени застарената и истрошена хидро-механичка, машинска и електроопрема и да се интервенира во градежниот дел. Освен замена на старата и дотраена и нефункционална опрема, во рамките на реализација на проектот, ќе се инсталира дополнителна опрема особено во делот на автоматизација на процесот на производство на електрична енергија, како и инсталација на дополнителна опрема за оскултација и за набљудување на состојбата на стабилност и сигурност на браните и нејзините придружни објекти. Со спроведување на предвидените зафати

вкупната инсталирана моќност на хидроелектраните во системот на АД ЕЛЕМ ќе се зголеми за 18,31 MW, а со тоа дополнително ќе се зголеми и производството на електрична енергија за 50 GWh. Во 2009 година беше потпишан меѓувладин протокол (Македонија/Германија), со кој се обезбедени 60 милиони евра за енергетскиот сектор во Република Македонија од кои 27,10 милиони евра за проектот за ревитализација на хидроелектрани - втора фаза. На почетокот на 2010 година беше објавен повик за претквалификација на консултант за реализација на проектот во сите негови фази согласно правилата на КФВ банката. Вкупната вредност на инвестицијата изнесува 31,88 милиони евра, а од нив 4,78 милиони ќе бидат сопствени средства на АД ЕЛЕМ.

ИНВЕСТИЦИИ

МОДЕРНИЗАЦИЈА НА ПРВИОТ БЛОК НА ТЕРМОЕЛЕКТРАНИТЕ ВО РЕК „БИТОЛА“

По 30 години работа на термоблоковите во РЕК „Битола“, годинава започна проектот за модернизација и за автоматизација во кој АД ЕЛЕМ ќе вложи 56 милиони евра наредните три години

АД „Електрани на Македонија“ започнаа со модернизација и со ревитализација на термоелектраните во РЕК „Битола“, што претставува најголема инвестиција од постоењето на овој наш најголем електроенергетски капацитет. Модернизацијата и автоматизацијата започнаа со првиот агрегат на термоелектраната, а во наредните две години ќе се изврши и на останатите два агрегата. По демонтажата на старите постројки инсталирана е нова опрема на првиот блок на термоелектраната, со што неговата работа се продолжува за наредните две децении. Како најповолен понудувач за извршување на оваа сложена операција е избрана руската компанија „Силовие машини“ која за главни подизведувачи ги ангажира фирмите „Електросила“, „Монтинг Енергетика“ и „Сименс“. Вредноста на проектот е 56 милиони евра, од кои 30 милиони се обезбедени преку комерцијални кредити, а останатите се сопствени средства на АД ЕЛЕМ-Скопје.

Модернизацијата на турбоагрегатите на термоелектраната е насочена пред сè за зголемување на доверливоста на трите блока и продолжување на нивниот експлоатационен период во наредните две децении, што ќе придонесе за редуцирање на динамиката и на оперативните трошоци за ремонти и за тековно одржување на агрегатите.

„Со овој проект очекуваме да го продолжиме работниот век на РЕК „Битола“ за најмалку 20 години. Тоа се однесува конкретно на термоелектраните, зашто ќе добиеме турбини со нови ротори, како за низок, така и за среден и висок притисок, целосно нови генератори и автоматско управување со постројките, со што во наредниот период ќе добиеме нови 120.000 работни часа на мрежа, на секој блок“, истакна менаџерот на овој проект Љупчо Петровски. Со оваа инвестиција ќе се зго-

леми инсталираната моќност на агрегатите во термоелектраната за дополнителни 8,32 мегавати на секој блок одделно, односно 25 мегавати за трите блока. Така ќе се обезбеди зголемување на производството на електрична енергија од 160 до 200 гигават-часа на годишно ниво, без зголемување на специфичната потрошувачка на јаглен. „Модернизацијата и автоматизацијата на блок 1 на термоелектраните „Битола“ се изврши во рок од 90 дена, период во кој е извршен и редовниот годишен ремонт на останатите системи. Оваа грејна сезона добиваме еден целосно нов, оспособен и стабилен агрегат, кој ќе гарантира зголемено и сигурно производство на електрична енергија во наредниот период“, истакна менаџерот на проектот и раководител за производство во ТЕ „Битола“, Љупчо Петровски.

J.K.

ОДБЕЛЕЖАН ДЕНОТ НА РУДАРИТЕ ВО РЕК „БИТОЛА“ И РЕК „ОСЛОМЕЈ“

РУДАРИТЕ СЕ НАЈЗНАЧАЈНА А ПРОЦЕСОТ НА ПРОИЗВОДСТВО ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

За постигнување на стабилен и модерен енергетски систем во државата, што претставува наша примарна цел, неопходно е обезбедување редовно и континуирано производство на јаглен

АЛКА ВО О НА

Годинава, на големиот православен празник Пресвета Богородица, во рудниците на РЕК „Битола“ и на РЕК „Осломеј“, традиционално беше прославлен Денот на македонските рудари. На свеченоста во рудникот „Суводол“, покрај менаџерскиот тим и вработените на Комбинатот, присуствуваа и генералниот директор д-р Влатко Чингоски и претставници на УО на АД ЕЛЕМ. Честитајќи им го празникот на рударите, во своето обраќање, директорот на РЕК „Битола“, Мирко Ристевски го истакна пред сè значењето на рударскиот труд, но и огромното залагање на работниците за крајните производни резултати на Комбинатот, а со тоа и на компанијата во целина. Директорот на рудниците во РЕК „Битола“, Сашо Јовчевски, се осврна на постигнатите импозантни резултати на оваа производна единица во изминатиот периодот.

На присутните гости празникот им го честита и генералниот директор на ЕЛЕМ, д-р Влатко Чингоски. „За постигнување стабилен и модерен енергетски систем во државата, што претставува наша примарна цел, неопходно е обезбедување редовно и континуирано производство на јаглен во рудникот „Суводол“, во новиот рудник „Брод – Гнеотино“ и во „Подинската јагленова серија“, со што ќе го продолжиме векот на работа на РЕК „Битола“ во наредните две децении“, истакна во своето излагање пред рударите, директорот Чингоски. Тој потсети дека годинава успешно се завршени неколку значајни инвестициски проекти во РЕК „Битола“ како што е монтажата на новата рударска опрема што ја сочинуваат багерот СРС 1050 и одлагачот А2РСБ 5500, вредна 25 милиони евра, потоа отворањето на новиот јагленокот наречен „Подинска јагленова серија“, од кој во наредниот период се очекува да се ископаат 50 милиони тони јаглен, како и пуштањето во употреба на двата багера ЕШ 10/70 вредни 4,5 милиони евра што во иднина ќе го засилат капацитетот на површинскиот коп „Брод – Гнеотино“.

Чингоски истакна дека тоа не е се, зашто во наредниот период дополнително ќе се вложат 1,8 милиони евра за асфалтирање на патот од Новаци до Брод и уште 17,3 милиони евра за главниот транспортен систем за дотур на јаглен од рудникот „Брод – Гнеотино“ до рудникот „Суводол“ во должина од 10 километри, за што е потпишан договор со реномираната германска фирма „Тисен крун“.

„Со оглед на тежината на вашата работа и задачите што ги извршувате во секојдневната борба со природата и со временските услови, сакам да ве уверам дека ние, како раководство на ЕЛЕМ, правиме сè што е во наша моќ да ги осовремениме и да ги унапредиме условите за работа во рудниците, со посебен акцент на безбедноста на опремата за луѓето“, истакна на крајот од обраќањето, д-р Влатко Чингоски.

На прославата во рудникот „Суводол“, традиционално, беа прогласени и најдобрите рудари за оваа година, како и победниците на спортските работнички игри, организирани од Синдикатот на РЕК „Битола“ во чест на Денот на рударите.

Во РЕК „Осломеј“, исто така, беше одбележан Денот на рударите, каде што од името на АД ЕЛЕМ рударите ги поздравиле директорот за производство на електрична енергија, г.Димитар Танурков, кој осврнувајќи се на успешните производствени резултати што во изминативе години ги бележи овој енергетски капацитет, потенцира дека луѓето се најважната алка во процесот на производство во компанијата.

J.K.

РЕК „БИТОЛА“

ТРИЕСЕТ И ПЕТ ГОДИНИ ОД ФО

Во РЕК „Битола“ вработените знаат дека успехот на работата зависи од луѓето кои свесни за одговорноста и за предизвикот, навремено и квалитетно, ги извршуваат своите работни задачи

Рударско-енергетскиот комбинат „Битола“, се наоѓа на 12 километри источно од Битола, меѓу селата Суводол, Паралово, Врањевци, Билјаник, Новаци и Агларци. Пред триесет и пет години на местото каде што денес е нашиот најголем енергетски капацитет беа полиња со сончогледи и жито. Во далечната 1975 година со сигурност се знаеше дека во овој дел од Македонија има 168 милиони тони експлоатациони резерви на јаглен-лигнит, со долна топлотна

моќ од 7570 килоцули. Односот на јаглен и откритка е 1:4 метри, идеално за отворање на површински коп. По интензивните истражувачки работи што беа спроведени во периодот од 1973 до 1975 година во Пелагонискиот басен, работничкиот совет на тогашното „Електростопанство на Македонија“ – Скопје, на седница, во септември 1975 година, донесе одлука за формирање организација за изградба на Рударско-енергетски комбинат „Битола“.

На 4-ти ноември 1976 година на некогашните сончогледови полиња кај с. Суводол започна изградбата на најголемиот енергетски капацитет во Македонија. На 20-ти мај 1980 година по завршувањето на монтажата, започна со работа првиот систем за ископ на откритка во рудникот „Суводол“, додека системот за јаглен почна со работа на 15 мај 1981 година. Во 1977 година започна изградбата на ТЕ „Битола 1“, што беше пуштена на 4-ти ноември 1982 година и со

РМИРАЊЕ НА КОМБИНАТОТ

првата синхронизација беше приклучена на електроенергетскиот систем на СР Македонија. Две години потоа, во 1984 година беше пуштена и ТЕ „Битола 2“, а во 1988 година почна со работа и ТЕ „Битола 3“. Со тоа заврши изградбата на РЕК „Битола“, нашиот најголем електроенергетски капацитет, кој што денес работи како подружница на АД ЕЛЕМ, организиран во две производствени единици и четири сектори.

Тука не застанува развојот на Комбинатот. Наоѓалиштето „Брод – Гнеотино“ се наоѓа на околу десет километри јужно од ПК „Суводол“, помеѓу селата Гнеотино и Долно Егри на запад, реката Црна на југ и селото Брод на југозапад. Во ова наоѓалиште во текот на 2000-2001 година извршени се детални геолошки испитувања и е изработен елаборат за рудните резерви. Утврдени се геолошки резерви од 108 милиони тони јаглен. Првите количини јаглен од „Брод-Гнеотино“ во термоцентралите на РЕК „Битола“ стигнаа во октомври 2009 година. На почетокот на 2010 година заврши монтажа на одлагачот А2РСБ5500 и новиот багер СРС 1050 кои го комплетираа вториот БТО систем на новиот површински коп. „Подинската јагленова серија“ (ПЈС) се наоѓа во експлоатационото поле на рудникот „Суводол“ и зафаќа површина од околу 3км² односно 1/3 од вкупната површина на главниот јагленов слој. Во јуни годинава почнаа да се копаат првите количини јаглен од ПЈС. АД ЕЛЕМ и руската компанија „Силовие машини“ од Санкт Петербург потпишаа договор за модернизација на трите агрегати на РЕК „Битола“. Според договорот, во периодот од 2010 до 2012 година, ќе се изврши модернизација и автоматизација на турбо-агрегатите и на генераторите на трите енергетски блока во РЕК „Битола“.

Со модернизацијата на секој агрегат инсталациската моќност треба да се зголеми за дополнителни 8.32 MW по блок, а работниот век ќе се зголеми за уште 120.000 работни часа. Во моментот, вкупната инсталирана моќност на термоелектраната „Битола“ изнесува 675 MW. Зад успехот и добрите резултати на комбинатот стојат 2.500 вработени. Во РЕК „Битола“ вработените знаат дека успехот на работата зависи од луѓето кои свесни за одговорноста и предизвикот, навремено и квалитетно ги извршуваат своите работни задачи.

Б. Пеповска

КАПИТАЛЕН РЕМОНТ НА ПРВИОТ БТО-СИСТЕМ И МОНТАЖА НА ВТОР КАПАЦИТЕТ

Работата на двата БТО- системи во рудникот „Брод – Гнеотино“ ќе придонесе за зголемување на капацитетот за ископ на јаловина, за побрзо доаѓање до јагленовите слоеви и за остварување на крајната цел - испорака на 2.000,000 тони јаглен годишно за термоелектраните „Битола“

Во рудникот „Брод – Гнеотино“ засилено се работи на монтажата на вториот БТО-систем кој ќе го сочинуваат роторниот багер СРс 2000/2, одлагачот ЗП 6600 – 18 и три транспортери. Во тек е транспортот на неодамна санираниот и реконструиран багер СРс 2000/2, заедно со претоварниот уред и одлагачот ЗП 6600 – 18 до нивните нови работни позиции, каде засилено се работи на монтажата на погонските станици, на транспортерите и друга инфраструктура од новиот систем.

Според раководителот на рудникот „Брод – Гнеотино“, Спиро Мавровски, на монтажата на новиот БТО-систем му претходеше капитален ремонт на постојниот БТО-систем, при што беше направена контрола на роторниот багер СРс2000/1 со проверка и ремонт на *кулична патека, транспортниот систем и лентите на баге-

рот. Исто така, поставени се три комплетно нови транспортери со вкупна должина од 1.700 метри, а на два од нив поставени се нови понтони, шини, ролни, гумена лента и други елементи. „По ремонтот, роторниот багер СРс 2000/1 е поставен на ниво на кровината на јагленот и работи на чистење на јаловината непосредно над јагленовиот слој, додека роторниот багер СРс 2000/2 во рамките на вториот БТО-систем ќе работи на ископ на јаловина од горниот дел на рудникот“, истакнува Мавровски. На овие ремонтно – монтажни активности е ангажиран целиот кадровски потенцијал на рудникот „Брод – Гнеотино“, потпомогнат од интервентните групи за електро, за машинство, групи за поместување ленти, за вулканизација и за комплетната механизација на производствената единица во РЕК „Битола“.

„Работата на двата БТО-системи во рудникот „Брод – Гнеотино“ ќе придонесе за зголемување на капацитетот за ископ на јаловина, за побрзо доаѓање до јагленовите слоеви и за остварување на крајната цел - испорака на 2.000,000 тони јаглен годишно за термоелектраните“, потенцираше Мавровски. Паралелно со ова започнаа и работите на главниот транспортен систем за континуиран дотур на јагленот од рудникот „Брод – Гнеотино“ до рудникот „Суводол“, кои ги извршува германската фирма „Тисен круп“, под надзор и контрола на Секторот за развој и инвестиции на АД ЕЛЕМ и РЕК „Битола“. Со БТО-системот ќе се заокружи производствениот процес во рудникот „Брод – Гнеотино“, кој заедно со рудникот „Суводол“ и „Подинската јагленова серија“ ќе го продолжат векот на работа на РЕК „Битола“ во наредните две децении.

J.K.

ПРАКТИЧНА ОБУКА НА СТУДЕНТИТЕ ВО НАШАТА КОМПАНИЈА

Вратите на производствените единици на компанијата и во иднина ќе бидат отворени за сите студенти кои ќе одлучат својата задолжителна практична обука да ја извршуваат во дирекцијата во Скопје, или во некоја од подружниците на компанијата ширум Републиката

АД ЕЛЕМ, како општествено одговорна компанија, во изминатиов период позитивно одговараше на барањата на студентите од факултетите во Република Македонија за извршување на задолжителна практична обука во производните единици на компанијата.

Само во тековната 2010 година, повеќе од 20 студенти од техничките и другите факултети од Републиката, под надзор на стручни лица од АД ЕЛЕМ, својата задолжителна практична обука ја завршија во производните единици на нашиот најголем енергетски капацитет РЕК „Битола“. Тука се здобија со практични знаења и стекнаа неопходни искуства од областа која ја одбрале

како предмет на студирање. Покрај сите неопходни услови за работа, за студентите, кои практичната обука ја извршуваа во РЕК „Битола“, беше обезбеден и бесплатен превоз до и од Комбинатот, а на крајот им беа издадени и уверенија за успешно завршена практична обука. Според деловната политика на раководниот тим на АД ЕЛЕМ, ваквата позитивна практика на компанијата ќе продолжи, што гарантира дека вратите на производните единици на компанијата и во иднина ќе бидат отворени за сите студенти кои ќе одлучат својата задолжителна практична обука да ја извршуваат во дирекцијата во Скопје, или во некоја

од подружниците на компанијата, ширум Републиката. Во таа насока е и неодамна потпишаниот договор за соработка помеѓу АД ЕЛЕМ и ФЕИТ од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со што покрај другото, се опфаќа и се регулира извршувањето на задолжителната практична обука на студентите од овој факултет во производните единици на компанијата. Со ова ЕЛЕМ уште еднаш потврдува дека е општествено одговорна компанија што својата деловна политика ја насочува кон унапредување на едукативната и на научната компонента во образовниот процес на младите во Републиката.

J.K.

Реализација на проектот „Градиме партнерства“

АД ЕЛЕМ ВЛОЖУВА ВО ЗНАЕЊЕ

Македонија има обврска, во согласност со европските директиви, до 2016 година да ја намали потрошувачката на електрична енергија за девет проценти

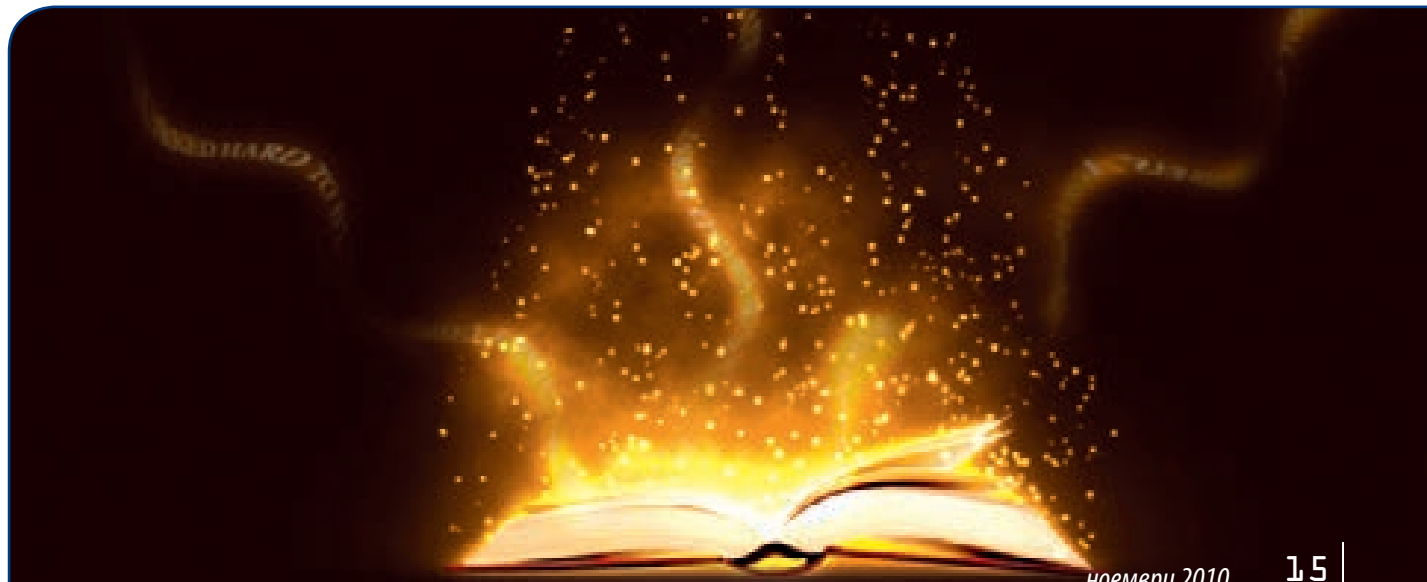
Центарот за развој на Пелагонискиот планински регион почна со реализација на проектот „Градиме партнерства“. Во просториите на Центарот за култура присуствуваа претставници од бизнис-секторот и вработените од деветте општини што гравитираат околу Пелагонија. АД ЕЛЕМ и РЕК „Битола“ со заеднички тим активно учествуваа на конференцијата, и се придружија на проектот „Градиме партнерства“. На конференцијата присутните ги поздрави градоначалникот на општина Прилеп, г. Марјан Ристески и им

посака успешна работа, искрено надевајќи се дека проектот ќе биде прв чекор за воведување новитети во реализација на бизнис-климата. Проектот понуди повеќе решенија, но посебен акцент беше ставен на можностите за инвестирање во знаења во три области и тоа: како до подобар проект, што е тоа јавно приватно партнерство и начини како да се презентира бизнис-климата во Пелагонискиот регион. Во рамките на проектот ќе се одржат четиринаесет обуки и тренинзи, а ќе ги изведуваат реномирани консултантски

куќи од земјава и од странство.

Реализацијата на ваков вид проекти кај нас е во зачеток, но ваквиот концепт ниту во Европската унија не е многу развиен. Дури откако ќе се отворат кохезионите и структурни фондови, ќе бидат зголемени можностите за бизнис-секторот и општините. РЕК „Битола“ ќе има можност да реализира дел од своите проекти со кои ќе се заокружи инвестицијата во знаењето на луѓе од Комбинатот.

Б. Пеповска

РЕК „БИТОЛА“ ГОРД НА СВОИТЕ ВРАБОТЕНИ

Во 1986 година дошло првото признание, тој од „Јутел“ добил плакета и златна значка и бил прогласен за најдобар рудар во бившите југословенски простори. Во 2007 година е прогласен за најдобар рудар на АД ЕЛЕМ, а оваа година е прогласен за најдобар рудар во Македонија

Мирко Максимовски работи дваесет и девет години во РЕК „Битола“, и уште од првиот ден од своето вработување тој е на работното место багерист во рудникот „Суводол“. Првите неколку години од вработувањето работното место му беше на багерот СРс – 2 000, а од далечната 1988 година, веднаш по монтажата на багерот СРс – 1 300, тој почнува да го ракува тој багер и до денес го управува. Дваесет и две години тој е на овој багер, се соживеал со него и тешко му е и да помисли дека треба да работи некаде на друго место. Багерот за него е вториот дом.

Ја познава циновската машина и со неа се соживеал како со нешто

најблиско, најдраго. Тие функционираат како целина, како едно, човекот и машината станале неразделни. „За да бидеш најдобар не треба многу, тоа е толку едноставно за секој кој во текот на својот работен век, истовремено, на едно место, ги вградил дарбата, талентот и љубовта кон работата. Уште на ова ако се додаде професионалноста, тогаш успехот е загарантиран“, вели Мирко Максимовски. Колегите за Мирко велат дека е скромен работник уште од првиот работен ден. Тој и машината се заедно цел работен век. Уште во првите години се покажале знаењето, умењето и талентот. Во 1986 година доаѓа и првото признание. Тој од „Јутел“ добил плакета и златна значка и бил прогласен за најдобар рудар во бившите југословенски простори. Во 2007 година е прогласен за најдобар рудар на АД ЕЛЕМ, а оваа година е прогласен за најдобар рудар во Македонија.

Плакетата лично му ја врачи министерот за економија г. Фатмир Бесими во Македонска Каменица. Ова признание му е најдраго затоа што е потврда за неговото долгогодишно ангажирање во процесот на работење во рудникот „Суводол“. Мирко зрачи со љубов и добрина, а задоволството е уште поголемо бидејќи не е заборавен, некој го цени неговиот труд, бидејќи без руда нема производство на електрична енергија. 15 000 метри кубни јаловина е неговата работа во смена. Тој и багерот неуморно ја ситнат земјата под која се крие црното злато, јагленот.

Мирко сепак признава, време е да дојдат млади луѓе кои ќе го учат занаетот, ќе ја засакаат машината. Човекот кој ќе дојде на неговото работно место, посакува достоинство да го замени со успех и со нови работни победи. Тоа е сонот на нашиот колега, толку скромен и едноставен човек, кој со насмевка на лицето, веднаш по разговорот, замина на работното место, во втора смена, подготвен, заедно со својот багер и ова попладне да извојува победа над природата.

Б. Пеповска

Диме Дамчевски - претседател на Синдикалната организација на АД ЕЛЕМ

ПРОДОЛЖУВААТ ПРЕВЕНТИВНИТЕ ОДМОРИ

Синдикатот на АД ЕЛЕМ со целосна поддршка на менаџерскиот тим веќе три години успешно ја спроведува програмата за рехабилитација и зачувување на здравјето на вработените од компанијата

„Приоритет на Синдикатот на АД ЕЛЕМ, се разбира и мој, како претседател, е зачувување и унапредување на здравјето на вработените во компанијата со посебен акцент на работниците во РЕК „Битола“ и РЕК „Осломеј“. Здравјето ја претставува целосната физичка, душевна и социјална состојба на човекот. Здравствената состојба на човекот е поврзана со економската и општествена продуктивност. Ние како Синдикат им овозможуваме на сите вработени услови за поефикасна превентивна заштита и зачувување на нивното здравје“, потенцираше претседателот на најголемата Синдикална организација, Диме Дамчевски. „Заедно со менаџерскиот тим на АД ЕЛЕМ и раководството на РЕК „Битола“ изготвивме проект за зачувување и унапредување на здравјето на вработените и подигнување на свеста на работниците за поголема контрола на својата здравствена состојба. Изминатите години нашите претходници се обидувале да го унапредат здравјето на вработените, но

нивниот ангажман не вродил плод. Синдикатот на АД ЕЛЕМ веќе три години успешно ја спроведува Програмата за рехабилитација и зачувување на здравјето на вработените од компанијата. Покрај редовните превентивно-здравствени прегледи, прв пат на вработените им понудивме организирани одмори и активна рекреација во хотелот „Молика“ сместен во пазувите на Баба Планина и во хотелот „Славија“ на Попова Шапка. Можеби ќе звучи нескромно, но, 1.000 вработени од компанијата беа на превентивни одмори во траење од пет дена токму во хотелите кои беа наменети пред сè за вработените. Покрај одморот и рекреацијата, воведовме и еднодневна едукација за стресот, каде што се учат начините како да се избегне и како нашите работници да се справат со него. Оваа едукација е новитет во нашето работење, а целта е превенција и заштита на психофизичкото здравје и подобрување на работоспособноста на вработените. Во компаниите во напредните земји редовно

се применуваат вакви и слични едукации, и даваат позитивни резултати. Повратниот резултат кој го добиваме од учесниците на едукацијата е задоволителен, секој учесник има можност писмено да се изјасни, да ги искаже своите забелешки за предавањето и да даде предлози за други обуки. Прегледот на пишаните забелешки укажува дека работилницата е успешна, вработените се задоволни, има предлози и за нови теми кои се планира да се воведат во следниот циклус превентивни одмори. Ние не застануваме тука. Програмата за превенција и унапредување на здравјето на нашите вработени продолжува. Од овој проект, ние како Синдикат, очекуваме двоен бенефит. Од една страна зачувување и унапредување на здравјето на вработените, а од друга дополнителна финансиска помош на хотелските капацитети кои се во сопственост на АД ЕЛЕМ“, ни рече на крајот од разговорот претседателот на Синдикалната организација на нашата компанија Диме Дамчевски.

Б. Пеповска

ЦРВЕНИОТ КРСТ ОДБЕЛЕЖУВА 65 ГОДИШНИНА

„ЈУБИЛЕЕН ЗНАК НА ЦРВЕНИОТ КРСТ“ ЗА РЕК „БИТОЛА“

Високото признание за РЕК „Битола“ претставува знак на благодарност за досегашната соработка и поддршка на институционалниот развој на оваа најстара хуманитарна организација во државата

Црвениот крст на Република Македонија, по повод јубилејните шест и пол децении работа, на „Електрони на Македонија“ – подружница РЕК „Битола“, му додели признание – „Јубилеен знак на Црвениот крст“, во знак на благодарност за досегашната соработка и поддршка на институционалниот развој на оваа хуманитарна организација. Ова високо признание, во просториите на РЕК „Битола“, го предадоа претседателката на општинската организација на Црвениот крст на Битола примариус д-р Дијана Димитровска и секретарот г. Никола Христовски. Високите претставници на Црвениот крст во оваа прилика го истакнаа значењето на крводарителството за државата и уште еднаш ја потврдија големата заслуга на РЕК „Битола“ во развојот на оваа хумана дејност и изразија благодарност кон сите крводарители во Комбинатот, кои според својот придонес се едни од најактивните, не само во општината туку и на државно ниво. Високото признание го прими Мирко Ристевски, директор на РЕК „Битола“ кој истакна дека за Комбинатот и за сите крводарители призначението претставува голема чест и вети понатамошна поддршка од страна на раководството, во рамките на објективните можности, за развој и унапредување на оваа хуманитарна активност која по своето значење нема цена.

Во името на основната организација на крводарители во РЕК „Битола“ за високото признание се заблагодари претседателот Коста Стефанов, кој истакна дека во Комбинатот има 1500 крводарители од кои активни се 900, а годишно во РЕК „Битола“ се организираат четири крводарителски акции со поддршка на раководството и Синдикатот на РЕК „Битола“ и АД ЕЛЕМ- Скопје.

J.K.

КАПКАТА КРВ – ПРЕДИЗВИК ЗА СЕКОЈ ЧОВЕК

Возвишено е чувството кога знаеш дека крвта што ја даруваш не може да ја произведе ниту најсовремената технологија

Димче Крстевски е долгогодишен крводарител, вработен во РЕК „Битола“, тој досега педесет пати дарувал крв. Неговото е крводарителството да биде предизвик за секој човек. Желбата да дарува крв ја наследил од родителите, кои исто така биле крводарители. „За првпат мојата скапоцена течност, – вели Крстевски, ја дарував како средношколец и оттогаш наваму, без некои поголеми отстапувања, дарував крв педесет пати и нема да запрам, ќе продолжам сè додека можам да спасувам животи“. Нашиот колега Димче дарува крв по неколкупати во годината, тој е можеби најголемиот хуманист во нашата организација. Крстевски заслужено го доби призначението за несебичност и хуманост од претседателот на крводарителите на РЕК „Битола“, Коста Стефановски. Најголема награда му е сознанието дека спасил нечиј човечки живот, мислата

дека неговата крв спасила некого, за него е најголемиот дар и богатство. „Пред неколку години мојот дом засвонеа од Медицинската итна помош за трансфузиологија и ме побараа итно да дарувам крв. Без размислување заминав во Клиничката болница. Времето одминуваеше, на пациентот веднаш требаше да му се помогне. Лекарите директно од мене даруваа крв на болниот човек. На вакви и слични настани ќе се секавам додека сум жив, кога стануваш свесен за минливоста на човечкиот живот. Возвишено е чувството кога знаеш дека крвта што ја даруваш не може да ја произведе ниту најсовремената технологија“, со блага насмевка, вели Крстевски Овој хуман човек на крајот не испрати со зборовите на нашиот најпознат хуманитеарец Тоше Проески – „Јас штотуку спасив живот, а Вие“?

Б. Пеповска

МОМЕНТАЛНО ДЕЈСТВУВАЊЕ НА ГЛОБАЛНИТЕ ПРЕДИЗВИЦИ-ЕНЕРГИЈА ВО ТРАНЗИЦИЈА ЗА ЖИВАТА ПЛАНЕТА

На светско ниво, сите енергетски сектори се соочуваат со зголемена побарувачка на енергија, со цени кои значително се зголемуваат, а се очекува светската побарувачка за енергија да се дуплира до 2050 година

По неколкугодишните конференции во Мадрид, Токио, Хјустон, Буенос Аирес, Сиднеј и Рим, Светскиот конгрес за енергија оваа година се врати во Монреал. На конгресот кој се одржува секои три години, присуствуваа сите светски енергетски лидери меѓу кои и генералниот директор на АД ЕЛЕМ, д-р Влатко Чингоски. На светско ниво, сите енергетски сектори се соочуваат со зголемена побарувачка на енергија, со цени кои значително се зголемуваат, а се очекува светската побарувачка за енергија двојно да се зголеми до 2050 година. Една третина од светската популација сè уште нема корист од сигурната енергетска набавка. Енергетската индустрија се соочува со огромни проблеми за еколошка, за општествена и за политичка прифатливост. Главната тема на Светскиот конгрес за енергија „Монреал 2010“ - „Моментално дејствување на глобалните предизвици - енергија во транзиција за живата планета“ укажува на итно дејствување на светскиот енергетски сектор. За време на четирите денови од конгресот, темата беше поделена на четири главни „планетарни предизвици“.

Деновите на конгресот се одвиваа со брзо темпо, со промена меѓу главните говорници, со многу паралелни технички и пленарни седници на тркалезни маси и групни дискусии проследени со поблиски секторски анализи. Секој кој претходно имал можност да го посети Монреал сигурно има добра претстава за прекрасниот изглед и гостопримливата средина. Центарот за конвенции, местото на настанот и официјалните хотели беа лоцирани во центарот, сите на оддалеченост од 2 км. Монреал е единствена локација отворена за северните и за латино-американските пазари. Учесниците на конгресот открија прекрасен космополитски град со шармантен европски вкус, како и многу гостопримливи жители кои зборуваат англиски и француски јазик. Монреал е изгласан за еден од најатрактивните градови во светот и надвор од бизнисот, познат по своите ресторани, хотели од светска класа, ноќен живот, фестивали и мултикул-

турна атмосфера. Со своите планини во градот и бројните зелени просторства, Монреал ги задоволи ентузијастите на природата. Сместен во палата на конгресот, во Монреал Квебек, конгресот беше во центарот на градот со можност за пешачење до сите околни хотели, до најдобрите ресторани во градот, до стариот шармантен Монреал и до сите услуги и удобности. Локацијата на конгресот беше поврзана со метро и беше достапна и преку подземни премини. Домаќините понудиле програма со висок квалитет со цел престојот да биде пријатен, незаборавен и достапен.

КАНАДА-СВЕТСКИОТ СОВЕТ ЗА ЕНЕРГИЈА Е НАЈВАЖНАТА МУЛТИЕНЕРГЕТСКА КОМПАНИЈА ВО СВЕТОТ

Канада е првиот светски производител на ураниум и хидроенергија и третиот производител на природен гас на планетата. Канада ја има втората најголема резерва на сурова нафта во светот. Производството од нафтни песоци се очекува да достигне 2,7 милиони барели до 2015 година. Енергетскиот сектор е едно од главните орудија на економијата во Канада, тој претставува 6% од ГДП и придонесува Канада да биде еден од главните светски снабдувачи со енергија. Енергетскиот совет на Канада е национален член на Светскиот совет за енергија и е составен од различни претставници на енергетскиот сектор на Канада. Енергетскиот совет на Канада е начин за стратешко размислување, за мрежно поврзување и за работа на сениор-извршителите во приватниот и во јавниот сектор кои имаат широк интерес за националните и за глобалните енергетски прашања. Енергетскиот совет се стреми да изгради подобро разбирање на енергетските проблеми за оптимално да го обликува енергетскиот сектор, за доброто на сите Канаѓани. Активностите на канадскиот сектор се планираат со големо внимание затоа што заштитата на животната средина е примарна грижа. Сите проекти подлежат на ригорозен

преглед, на федерално и на провинцијално ниво, пред имплементација. Секторот се потпира на технолошките подобрувања за зголемување на продуктивноста и за развивање нови алтернативи. Светскиот совет за енергија (ВЕЦ) е најважната мултиенергетска организација во светот, со комитети во скоро 100 држави вклучувајќи ги државите кои се најголеми производители и потрошувачи на енергија. Организацијата ги покрива сите типови енергија, вклучувајќи јаглен, нафта, природен гас, нуклеарна енергија, хидроенергија и обновливи извори. Светскиот совет за енергија е регистриран како добротворна организација од Велика Британија со свое седиште во Лондон. Мисијата на ВЕЦ е “Промовирање на испорачувањето и користењето на обновлива енергија како најголема придобивка за сите луѓе”. ВЕЦ го раковои Извршно собрание и има Одбор на управници (Совет на функционери), три постојани комисии, програми и студии. Објектите на ВЕЦ кои постојат служат за промовирање на испораката и употребата на обновливата енергија како најголема придобивка за сите луѓе преку средување податоци, преземање и промовирање начини за испорачување и користење енергија со најмалку штетно влијание врз животната средина; преземање акции за одржување конгреси, работилници и семинари за да се помогне испораката и употребата на енергија; соработка со други организации во енергетскиот сектор со соодветни цели. Членството на ВЕЦ се состои од 94 држави, каде припаѓа и Македонија, секоја со автономен одбор на членови. Секој одбор на членови ги претставува интересите поврзани со енергијата во својата држава: енергетски производители, доставувачи и трговци, министерства за енергија и моќност, национални енергетски здруженија, производители на енергија и гориво, владини агенции, истражувачки и академски институти, корисници на енергија, организации за животна средина.

КЛ.

ПОТЕНЦИЈАЛНОТО ВЛИЈАНИЕ НА ИСО 50001 ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ЕНЕРГИЈА

Намената на стандардот ИСО 50001 е да им овозможи на организациите воспоставување систем и процес потребен за подобрување на енергетските системи

Хрватскиот завод за норми и Меѓународната организација за стандардизација организираа Регионален семинар за системи за управување со енергија според стандардот ИСО 50001. На семинарот присустваа експерти од Централна и Источна Европа и други стручни лица кои во својата работа на различни начини се занимаваат со прашања поврзани со системи за управување со енергија. Учесниците беа запознати со нацртот на меѓународните стандарди ИСО 50001- Енерџи менаџмент системс, чие прифаќање на меѓународно ниво се очекува во 2011 година. Целта беше да се подигне свеста за управување со енергијата и за стандардите за енергетска ефикасност меѓу властите и индустријата во Централна и Источна Европа. Да се пронајде најдобрата постоечка практика, можните ефекти и потенцијалното влијание на стандардот ИСО 50001. Да се информира за процесот на развој на стандардот ИСО 50001 и да се обезбеди платформа за експерти од индустријата и од универзитетите во регионот да разменат искуства и да дискутираат за прашања поврзани со имплементацијата на стандардот ИСО 50001 и управувањето со енергија.

Зголемувањето на трошоците за енергија и нестабилноста на цената, ограничениите можности за снабдување како и капацитетите на дистрибутивните мрежи,

ги зголемуваат ризиците поврзани со енергијата. Значењето на енергетската ефикасност, енергетските можности и обновливите извори на енергија, како механизам за намалување на влијанието врз животната средина, бараат посоефициран пристап кон управувањето со енергијата. За долгорочна одржливост на бизнисот неопходен е практичен начин да се користат стандардите за управување и за контрола на потрошувачката на енергија и на трошоците. Спроведувањето на таквите стандарди е клучен фактор за да се постигне максимална корист од процесот на подобрување, од оперативните и одржливи промени, од енергетската ефикасност и напредната технологија – вели Леко Ристовски, претставник на АД ЕЛЕМ на Семинарот за управување со енергија во Загреб.

Свеста е клучна за да се зголеми ангажираноста на органите за стандардизација и на потенцијалните корисници на ИСО- стандардите во развојот на националните комплементарни политики за поддршка на ИСО50001. Позначајни теми кои беа обработувани на семинарот беа: „Влијанието на енергијата врз климатските промени“, „Вовед во енергетска ефикасност“, „Вовед во управување со енергија“, „Индустријска енергетска ефикасност“, „Важноста за системски прис-

тап кон енергетска ефикасност“, „Систем за управување со ИСО-стандардот“, „Искуства од управување со енергетски системи“, „Преглед и структура на енергија“, „Енергетска ефикасност“, „Обележување и стандарди“, „Дефинирање на целите на управување со енергија“, „Енергетско планирање“, „Одржлив систем за следење и мерење“ и други.

Намената на стандардот ИСО 50001 е да им овозможи на организациите да воспостават систем и процес потребен за подобрување на енергетските системи, вклучувајќи ја енергетската ефикасност, употребата и потрошувачката на енергија. Примената на тие стандарди преку системско управување со енергијата треба да доведе до намалување на трошоците за енергија, намалување на емисијата на гасови кои предизвикуваат ефект на стаклена градина и други штетни влијанија на животната средина. Стандардот е применлив за сите типови и за сите видови организации, без оглед на географското поднебје, на културните и на општествени услови на државата. Имајќи ја во предвид важноста за примена на стандардот ИСО-50001, како и потребата во јавноста да се подигне свеста за рационална употреба на енергијата и енергетската ефикасност, во иднина оваа тема ќе предизвикува голем интерес.

Редакција на „Енергија“

ЗЕМЈОДЕЛЦИТЕ ДА ГО КОРИСТАТ СОНЦЕТО КАКО ИЗВОР НА ЕНЕРГИЈА

Искористувањето на обновливите извори енергија во руралните средини се темели на користење енергија од земјоделството во земјоделството. Тоа директно влијае врз заштитата на животната средина и врз намалувањето на негативното влијание од користењето фосилни горива

Како македонските фармери да ги користат обновливите извори енергија во земјоделството и руралните средини кои освен заштита на животната средина значат и намалување на производните трошоци, е целта на втората фаза од проектот „Агроенергија“ што ќе трае до декември 2012 година.

Поставување три пилот фарми за искористување на обновливите извори енергија и подобрување на енергетската ефикасност, воспоставување тренинг центар за обуки и јакнење на релевантните институции со цел развој на политиките, се само дел од предвидените активности чија реализација е поддржана од шведската Влада со 1,4 милиони евра.

Во Македонија многу малку стопанства како извор на енергија користат сончево зрачење, ветер и биомаса иако потенцијалот е огромен. Причина за ова, велат експертите, е незнаењето и недоволната информираност на земјоделците, но и стравот од нови технологии, односно врзаноста за традиционалното производство.

- Искористувањето на обновливите извори енергија во руралните средини се темели на користење енергија од земјоделството во земјоделството. Тоа директно влијае врз заштитата на жи-

вотната средина и врз намалувањето на негативното влијание од користењето фосилни горива. Воедно е и една од значајните мерки за прилагодување кон глобалните климатски промени, рече министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство Љупчо Димовски во обраќањето.

Од проектот, нагласи, бенефит треба да извлечат најмногу земјоделците.

- Има одредени фарми во Македонија кои се на почеток во користењето биогаз од производи од животинско потекло и од остатоци од земјоделски производи, но тоа е многу малку. Целта на овој проект е токму искористувањето на обновливите извори енергија да добие посериозна диманзија зашто освен заштита на околината, значи и значителна заштеда на финансии, посочи Димовски.

Минатата година Македонија прв пат вовеле финансиска поддршка за инвестиции во производство и користење обновливи енергии во руралните средини, но заинтересираноста кај земјоделците не беше голема. Инвестициите за искористување обновливи извори енергија се дел и од трите мерки на ИПАРД Програмата, реструктурирање и надградба на земјоделските стопанства согласно ЕУ стандардите,

преработка и маркетинг на земјоделски производи и развој на руралните економски активности.

- Искористувањето на обновливите извори енергија не само што е добро за околината, туку значи и заштеда на пари, па дури и екстра заработка. Можете да се грижите за животната средина, а сепак да имате економски раст, порача амбасадорот на Кралството Шведска во Македонија Ларс Валунд.

Првата фаза од проектот „Агроенергија“ што го спроведува Центарот за промоција на одржливи земјоделски практики и рурален развој со поддршка на Владата, траеше од декември 2008 до јануари 2010 година. Тим експерти од земјоделски, шумарски и градежен факултет, од МАНУ, како и економски стручњаци, изготвија 12 студии за расположливите ресурси на обновливи извори енергија и енергетска ефикасност согласно кои сончевата енергија, ветерот и биомасата (од шуми, од остатоци од земјоделски култури, производство на биогаз и биогориво, како и компостирање) имаат најголем потенцијал.

Ако фармерите од отпадот почнат да произведуваат биогаз, ќе добијат подобро губриво за својата нива и ќе заштетат на електрична, топлинска и друг тип енергија, порачуваат експертите.

ОБУКА НА ВРАБОТЕНИТЕ ЗА ПОСТАПКИ, ДЕЛУВАЊЕ И ЕВАКУАЦИЈА ВО СЛУЧАЈ НА ЕЛЕМЕНТАРНА НЕПОГОДА

Безбедноста и заштитата на вработените е составен дел од работниот процес што ја организира и обезбедува работодавачот во согласност со Законот за безбедност и здравје при работа. Во нашата компанија се организираат и се спроведуваат еднодневни обуки за вработените за превенција, за заштита и за постапките на делување и евакуација во случај на елементарни непогоди. Обуките се одржуваат во работните простории на компанијата, со утврдена методологија и програма за работа, под менторство на Жаклина Ѓеоргиевска, координатор за одбрана, заштита и спасување и кризи. Основна цел на обуката од областа на противпожарна заштита е запознавање на вработените со безбедносните мерки

против пожар, со основните показатели за степенот на загрозеност на работната средина од пожари, запознавање со превентивни процедури и постапки во случај на избивање пожар и упатства за употреба на опремата и средствата за гаснење пожари. Планот за евакуација и спасување од природни непогоди и други несреќи претставува организиран пристап во организирањето и во спроведувањето на евакуацијата и спасувањето на вработени и материјални добра односно планско - оперативен документ по кој се постапува при вонредни ситуации. Со планот за евакуација и спасување се утврдува: организација и начин на спроведување на мерките за евакуација и спасување; задачи за лицата одредени за евакуација и спа-

сување; одредување на собирни пунктови; патишта и начини на извршување на евакуацијата и други активности и мерки.

В.М.

Започна спектаклот во фудсал

АД ЕЛЕМ ЌЕ ЈУРИША КОН ВРВОТ ВО БИЗНИС ЛИГАТА

Љубителите на фудбалот покажаа голем интерес за есенскиот турнир на бизнис-лигата кој се одржува во спортската сала „Борис Трајковски“. На турнирот се пријавија 19 екипи од бизнис-секторот: АД ЕЛЕМ, АД Водовод, Еколог Интернационал, Сава Табак, ВеВе Гроупс, Дајнер Клуб, ВИП, ЕОС Матрикс Македонија, Македонски Телеком, Централен Регистер на РМ, Алкалоид, Спаркасе Банка, ЕВН Македонија, Неуромедика, Оне, Самсунг Техномаркет, Секјуриком, Семос, Спорт М.

Тренер на нашата екипа е Владимир Огњановски, а честа да го носат дресот на АД ЕЛЕМ ја добија колегите: Димковски, Мачовски, Дуковски, Ковачевиќ, Николовски, Стефановски, Трпевски, Соколески, Гурчиевски.

Интересна и динамична е играта на екипите од бизнис-секторот. Натпревари со многу удари кон двата гола, но и со многу пропуштени шанси. Крајно неизвесни и интересни борби, каде победува посреќниот или подобриот. Многу борбеност на теренот, добра забава, рекреација, но и воспоставување нови контакти.

Очекуваме дружењето помеѓу победниците да продолжи и по завршувањето на лигата и натпреварите. Екипата на АД ЕЛЕМ се бори за првото место, а конечниот резултат од лигата го очекуваме сите. На нашите колеги им посакуваме многу среќа и безброј голови во бизнис-лигата!

К.Л.

КИНА НАЈГОЛЕМ ПОТРОШУВАЧ НА ЕНЕРГЕНТИ

Кина минатата година стана најголем светски потрошувач на енергенти, со што првпат во историјата од првата позиција ги потисна САД, кои подолго од еден век беа главен енергетски потрошувач во глобални рамки, покажуваат најновите податоци на Меѓународната агенција за енергетика (ИЕА). Според проценките на ИЕА, чии податоци генерално се сметаат за најсоодветни индикатори во енергетскиот сектор, Кина минатата година потрошила 2,252 милијарди тони еквиваленти на нафта, што е за четири отсто повеќе во однос на САД, каде се потрошени 2,170 милијарди тони еквивалентни на нафта. Со термини-

нот „еквивалентни на нафта“ се изразуваат сите видови потрошени енергенти, вклучувајќи ја и сировата нафта, атомската енергија, јагленот, природниот гас и енергијата од обновливи извори. Вкупната потрошувачка на енергенти во Кина последните години бележеше двоцифрен годишен пораст, пред сè благодареејќи на забрзаниот економски раст на земјата. „Фактот што Кина ги надмина САД и стана најголем потрошувач на енергија, го симболизира почетокот на една нова ера во историјата на енергетиката“, изјави главниот економист на ИЕА, Фатих Бирол, потсетувајќи дека САД беа најголем потрошувач на енергенти во светот од почетокот на 20-от век. Но, и покрај ова САД и натаму остануваат најголем потрошувач на енергенти по глава на жител, па така еден Американец годишно троши петпати повеќе енергенти во однос на еден просечен Кинез.

ОТВОРЕНА НАЈГОЛЕМАТА СОЛАРНА ЕЛЕКТРАНА ВО ГЕРМАНИЈА

Најголемата соларна електрана во Германија е отворена на местото на некогашната источногерманска воена база. Соларната електрана е сместена јужно од Берлин и се очекува да произведува 53 мегавати електрична енергија годишно, колку што е потребно за 15 илјади домаќинства. Соларниот парк се простира на површина од 210 фудбалски терени и има околу 560,000 соларни панели. Инвестицијата вреди 160 милиони евра.

СТРУЈНИ МРЕЖИ ШТО ШТЕДАТ ЕНЕРГИЈА И ПАРИ

Со оглед на се' поголемото загадување на планетата, се' повеќе се размислува околу тоа како алтернативните извори на енергија, како што се сонцето, ветерот и биомасата, да се поврзат во постојната електрична мрежа

Европската унија би требало до 2020 година за 20 отсто да ја намали емисијата на јаглерод диоксид во атмосферата. Дотогаш учеството на обновливи видови енергија треба да се зголеми за 20 отсто. За да се реализира оваа цел, не е доволно само да се градат ветерници и соларни колектори. Мора да се направи и интелигентна електрична мрежа. проблемот со алтернативните видови енергија е што не се постојано достапни. Ако нема сонце или ветар, нема ниту електрична енергија. Решението лежи во т.н. „Смарт гريد“. Под ова име се крие поимот на интелигентната електрична мрежа, која претставува иднина во доменот на производството на електрична мрежа. Станува збор за интелигентни системи, кои ја распоредуваат електричната енергија од електраните што се добива од ветер или сонце. Доколку има премногу електрична енергија во мрежата, вишокот се складира во акумулатори и се троши одложено, на пример ноќе, кога сакате да го наполните акумулаторот на вашиот електричен автомобил.

Скапа и евтина струја

За индустриските концерни, како што е швајцарскиот „АББ“, што му е конкурент на „Сименс“, интелигентните електрични мрежи „Смарт Грид“ претставуваат мега- тренд. Шефот на концернот „АББ“ за Европа, Петер Смитс вели: „Без интелигентните електрични мрежи не е можно оптимално користење на обновливите видови енергии. „Смарт Грид“ во превод значи интелигентна мрежа“. А таа интелигенција мора сè повеќе да се усовршува. Постојат многу решенија, кои се веќе познати. Но, нам ни се потребни флексибилни тарифни цени на електричната енергија, посебно скапа и евтина струја, за да има поттик за поефикасно користење на овие системи. Колку повеќе електрична енергија доаѓа од обновливи видови енергенти, толку повеќе на фирмите за пренос и снабдување на електрична енергија ќе им бидат потребни вакви видови решенија“.

Интелигентни струјни мрежи во Италија, Франција, Германија...

Но, за интелигентните електрични мрежи потребни се и огромни инвестиции. Меѓународната агенција за енергија смета дека до 2030 година за оваа цел ќе бидат потрошени билиони долари. Станува збор за пазар кој ветува добра заработувачка. Но, не се само концерните од областа на електростопанството заинтересирани за инвестиции и за заработувачка на ова поле. Голем интерес покажуваат и Интернет-циновите како што се „Гугл“, „ИБМ“, „Диско“, „Мајкрософт“, но и германскиот „Телеком“. Во Италија и Франција, веќе одамна, во домаќинствата се користат интелигентни струјомери. Јапонските енергетски концерни вложуваат милијарди долари во креирањето на новите мрежи. Американската влада, исто така, вложува милијарди во пилот-проекти. Во Германија, во регионите кои служат како модели, се испитува во која мерка може да се реализира системот на интелигентните електрични мрежи. „Ме Регио“ е името на еден од проектите во сојузната покраина Баден-Виртемберг, во кој учествува и концернот „АББ“. Хартмут Шмек, научен соработник од Институтот за технологија во Карлсруе, вели дека Германија не заостанува зад другите земји: „Во нашите модел – региони експериментираме со цел систем, од производството на електрична енергија, преку пренос, па сè до потрошувачите. Во другите земји се испитува по една компонента, само ние работиме со сите компоненти, значи имаме преглед над комплетниот систем“, наведува Шмек.

Низа предности и еден недостаток

Во рок од две години би требало да се развијат концепти, кои би биле зрели за практична примена на пазарот. Потоа тие би требало да се испробаат во практичниот живот. Летово е изградена посебна кука која служи како модел, со машина за перење алишта, фрижидер и електричен автомобил. Она што недостасува се клиенти за овој проект. Потребни се околу 1.000 за проектот да има смисла. Јерн Крепелин од концернот „ЕНБЕВЕ“ објаснува: „Ние како концерн за снабдување со електрична енергија баравме клиенти и се обидовме да ја спакуваме темата со „Смарт Грид“, за да ја разберат и нашите потрошувачи. Бидејќи без нив нема ниту интелигентни електрични мрежи“. Првата интелигентна машина за перење алишта, што ја произведе познатата фирма „Миле“, можеше да се види неодамна на ИФА, Саемот за електроника во Берлин. Таа се вклучува сама кога има доволно евтина електрична енергија. Но, за да може да функционира вака паметната машина за алишта, неопходен е интелигентен приклучок за електрична енергија, што е во состојба да препознае кога има евтина електрична енергија. Интелигентните електрични системи имаат и недостатоци: нивната набавка е сè уште премногу скапа, потоа тие мора редовно да се одржуваат и конечно – и самите трошат електрична енергија. Тие мора постојано да бидат приклучени на Интернет, што значи дека годишната потрошувачка на електрична енергија за таков ДСП-приклучок е 100 киловат- часа. А толку изнесува годишната потрошувачка на електрична енергија на еден модерен фрижидер.

АМЕРИКАНСКАТА ВЛАДА ЈА ОДОБРИ ИЗГРАДБАТА НА НАЈГОЛЕМАТА СОНЧЕВА ЕЛЕКТРАНА ВО СВЕТОТ

Владата на САД даде одобрение за изградба на најголемата сончева електрана во светот, на федерална земја во пустината во близина на Блајт, во сојузната држава Калифорнија, на 360 километри источно од Лос Анџелес.

Германската компанија „Солар Ми-лениум АГ“ во партнерство со нафтената компанија Шеврон ќе ја градат соларната електрана на државно земјиште. Проектот е вреден шест милијарди долари и по завршувањето на изградбата треба да произведува 1.000 мегавати електрична енергија. Изградбата на електраната е на површина од околу 3.000 хектари и би требало да трае шест години, а проектот чини шест милијарди долари. Максималниот капацитет на „сончевата фарма“ ќе и овозможи да произведува доволно чиста електрична енергија за покривање на потребите на повеќе од 300.000 домаќинства.

100
години

ПРОИЗВЕДУВАМЕ
ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

ЗА ЕДЕН ЧАС МОЖАМ ДА
СТАВАМ ВО ПОГОН 10.000 ФАБРИКИ

За еден час произведуваме 1.300.000 kWh електрична енергија!

Се почна во далечната 1909 година, со една мала дизел-електрана и една светилка што ја осветли првата кука во Скопје.

А денес и не можеме да ги изброиме сите електрични апарати што ни го поедноставуваат животот и без кои не можеме.

Денес за сè е потребно енергија. Затоа секоја секунда, секоја минута и секој час, 3.800 вработени во ЕЛЕМ неуморно произведуваат електрична енергија.

ЕНЕРГИЈА ЗА НАШАТА ЗЕМЈА, ЕНЕРГИЈА ЗА НАШАТА ИДНИНА.

ЕНЕРГИЈАТА НА НАШАТА ЗЕМЈА

www.elem.com.mk